

Raport z konsultacji
społecznych projektu
programu Fundusze
Europejskie dla Dolnego Śląska
2021-2027

Wrocław, marzec 2022

Spis treści

Wstęp	3
Grupy robocze	4
Etap poprzedzający konsultacje społeczne – angażowanie partnerów na wczesnym etapie programowania	6
Etap konsultacji społecznych.....	7
Załącznik 1 Uwagi zgłoszone podczas prac Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.....	10
Załącznik 2 Opinia Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych	16
Załącznik 3 Opinia Dolnośląskiej Społecznej Rady Senioralnej	17
Załącznik 4 Wykaz zgłoszonych uwag, wniosków, apeli w czasie trwania konsultacji społecznych wraz z odniesieniem.....	18

Wstęp

Celem niniejszego dokumentu jest syntetyczne przedstawienie procesu konsultacji społecznych dla projektu programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS).

Zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057) projekty programów podlegają konsultacjom z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, a w przypadku programów opracowanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, właściwych ministrów i zarządy województw – również z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Obowiązek przeprowadzenia konsultacji społecznych wynika również z treści rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej. Według rozporządzenia państwa członkowskie przygotowują, we współpracy z partnerami, o których mowa w art. 8 ust. 1, programy w celu wdrażania Funduszy w odniesieniu do okresu od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. (art. 21 ust. 1).

Ponadto w celu włączenia szerokiego grona interesariuszy prace nad projektem programu były prowadzone zgodnie z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) NR 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego przygotowany projekt programu zgodnie z powyższymi zasadami przyjął uchwałą nr 4810/VI/22 z dnia 18 stycznia 2022 r. w celu poddania go konsultacjom społecznym w okresie 24 stycznia – 28 luty 2022 r.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego serdecznie dziękuje wszystkim partnerom społecznym i gospodarczym, w szczególności osobom, gremiom regionalnym, samorządom terytorialnym, organizacjom pozarządowym, uczelniom, przedsiębiorcom i instytucjom publicznym, które zgłosiły uwagi do projektu programu. Aktywny udział wszystkich interesariuszy w dyskusji na temat ukierunkowania środków europejskich na Dolnym Śląsku jest niezwykle cennym głosem i z pewnością przetoży się na udoskonalenie programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

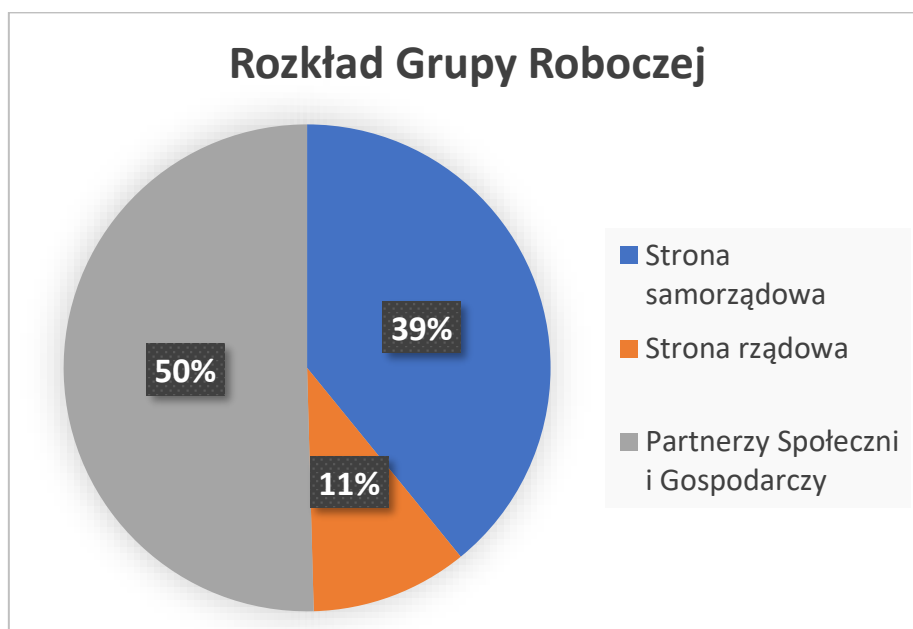
Grupy robocze

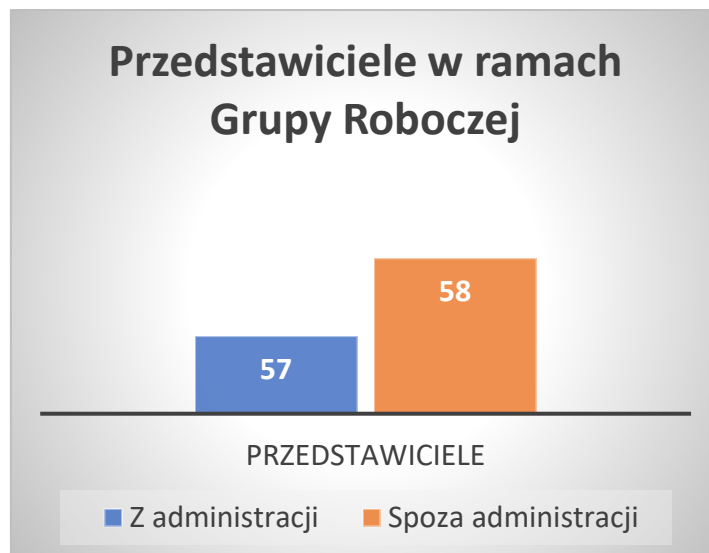
Spełniając wymogi art. 5 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) NR 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Zarząd Województwa Dolnośląskiego powołał **Grupę Roboczą wspierającą prace nad przygotowaniem regionalnego programu operacyjnego dla województwa dolnośląskiego na lata 2021-2027** (Uchwała nr 3249/VI/20 z dnia 29.12.202 r. ze zm. wraz z załącznikiem nr 1 zawierającym aktualny skład Grupy).

Zadaniem Grupy jest wsparcie Zarządu Województwa Dolnośląskiego w procesie programowania, zapewnienie koordynacji i spójności procesu przygotowania programu, komplementarności pomiędzy programami operacyjnymi oraz w ramach poszczególnych celów polityki i z innymi instrumentami Unii Europejskiej z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych. W skład Grupy Roboczej powołani zostali:

- przedstawiciele strony samorządowej (m.in. Zarządu Województwa Dolnośląskiego, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego),
- przedstawiciele strony rządowej (organy administracji rządowej właściwe ze względu na zakres merytoryczny programu),
- partnerzy społeczni i gospodarczy (przedstawiciele związków zawodowych, organizacji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych i akademickich oraz instytucji o charakterze regionalnym, fundacji, stowarzyszeń).

Grupa Zewnętrzna skupia łącznie 115 członków, z czego 58 stanowią przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych.

Dodatkowo, aby zapewnić zainteresowanym podmiotom udział w pracach przy tworzeniu Terytorialnych Planów Sprawiedliwej Transformacji (TPST), została powołana **Grupa Robocza ds. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji**. W skład Grupy weszli przedstawiciele wszystkich środowisk zainteresowanych wdrażaniem Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (JST, uczelnie, instytuty badawcze, IOB, przedsiębiorcy, związki zawodowe, NGO, radni Sejmiku Województwa Dolnośląskiego – 74 podmioty) - Uchwała Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 6 października 2020 r. nr 2755/VI/20 z późn.zm.

Włączenie w skład wskazanych grup roboczych odbywało się na podstawie zgłoszenia chęci uczestnictwa w pracach grupy.

Etap poprzedzający konsultacje społeczne – angażowanie partnerów na wczesnym etapie programowania

W ramach działających grup roboczych interesariusze regionalni zostali włączeni w prace nad zapisami programu na różnych etapach jego przygotowania. W ramach zorganizowanych spotkań i warsztatów odbywały się dyskusje, podczas których wypracowywane były zapisy poszczególnych celów polityki oraz kierunki wsparcia zawarte w dokumencie Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 oraz w Terytorialnych Planach Sprawiedliwej Transformacji. Proces ten poprzedzał ustawowy etap przeprowadzenia konsultacji społecznych zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i realizował zapisy art. 8 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) NR 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Podczas spotkań grup roboczych przedstawiano również propozycje legislacyjne Komisji Europejskiej w ramach Polityki Spójności po 2020 odbyła 17 spotkań podczas których dyskutowano oraz pracowano m.in. nad:

- diagnozą do FEDS – w ramach prac zgłoszono 562 uwag (439 uwag zostało uwzględnionych (78% wszystkich uwag); 26 uwag zostało uwzględnionych częściowo lub do wprowadzenia na późniejszym etapie (4,6%); 97 uwag nie zostało uwzględnionych (17%).
- zakresem wsparcia FEDS - w ramach prac zgłoszono 338 uwag: 80 uwag uwzględniono; 74 uwag częściowo uwzględniono; 48 uwag było w formie komentarza/pytania lub nie dotyczyło konsultowanego dokumentu lub pozostawiono do dalszej decyzji/dyskusji; 136 uwag nie uwzględniono. Ponadto w grudniu 2021 i styczniu 2022 odbył się również szereg warsztatów doprecyzowujących zapisy projektu FEDS.

W zakresie prac nad Terytorialnymi Planami Sprawiedliwej Transformacji, zarówno dla Subregionu Wałbrzyskiego wraz z Powiatem Kamiennogórkim, jak i dla Powiatu Zgorzeleckiego, istotne znaczenie miała Grupa robocza ds. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Grupa odbyła 17 spotkań, podczas których opracowywano charakterystykę obszarów objętych planem, jak i proponowane kierunki działań, które należy realizować przy wykorzystaniu Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Wielopoziomowe partnerstwo władz publicznych z partnerami, w tym partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, którego celem jest sprawne i efektywne wdrażanie polityki spójności UE, realizowane było również poprzez informowanie o perspektywie 2021-2027 i pracach nad FEDS na różnego rodzaju spotkaniach organizowanych przez partnerów samorządowych i społecznych.

Szczegółowy wykaz prac grup roboczych oraz ich przedmiot dostępny jest na stronach internetowych:

<https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/grupy-robocze/>

<https://umwd.dolnyslask.pl/gospodarka/fundusz-sprawiedliwej-transformacji/grupa-robocza-ds-fst/spotkania-grupy-roboczej-ds-fst/>

Etap konsultacji społecznych

Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 4810/VI/22 z dnia 18 stycznia 2022 r. przyjął projekt programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska w celu poddania go konsultacjom społecznym w okresie 24 stycznia – 28 luty 2022 r., tym samym wypełniając zapisy ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Informacje o rozpoczęciu konsultacji społecznych, jak również wszystkie dokumenty które im podlegały, zostały upublicznione na stronach internetowych (www.umwd.dolnyslask.pl, www.rpo.dolnyslask.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl). Informacje o trwaniu konsultacji społecznych, jak i zapraszanie do aktywnego w nich udziału było również komunikowane podczas konferencji, bezpośrednich spotkań z interesariuszami oraz za pomocą mediów społecznościowych.

Uwagi i stanowiska do projektu FEDS 2021-2027 można było składać za pomocą formularza internetowego, przesyłać w formie elektronicznej na adres: dpf@dolnyslask.pl, w wersji papierowej na adres urzędu marszałkowskiego oraz zgłaszać ustnie w trakcie rozmowy telefonicznej.

Podczas trwania konsultacji społecznych zorganizowano konferencję otwierającą w dniu 24 stycznia 2022 r. podczas której przedstawiono założenia FEDS, dyskutowano o zakresie wsparcia oraz odpowiadano na pojawiające się pytania i postulaty. Dodatkowo zorganizowano także spotkania specjalistyczne (szczegółowe) dotyczące:

- CP1, CP3, CP4 (EFRR) w dniu 1 lutego 2022 r.;
- CP2, CP5 (EFRR) w dniu 2 lutego 2022 r.;
- CP4 (EFS+) w dniu 3 lutego 2022 r.;
- CP6 (FST) w dniu 4 lutego 2022 r..

W ramach trwania konsultacji społecznych przeprowadzono również wysłuchania publiczne na temat proponowanego zakresu wsparcia w FEDS w dniu 7 lutego 2022 r. Z kolei odniesienie się do poruszanych podczas wspomnianego spotkania postulatów oraz głosów nastąpiło w dniu 2 marca 2022 r. podczas tzw. wysłuchań odwróconych.

Materiały z ww. spotkań, wysłuchania publicznego jak i odwróconego dostępne są na stronie: <https://rpo.dolnyslask.pl/o-projekcie/rpo-wd-2021-2027/konsultacje-spoeczne/>

Projekt FEDS 2021-2027 został skierowany do konsultacji z:

- Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego - projekt FEDS 2021-2027 został omówiony na posiedzeniu Zespołu do Spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska KWRiST w dniu 17 lutego 2022r. oraz na posiedzeniu plenarnym KWRiST w dniu 23 lutego. W ramach KWRiST uwagi do projektu FEDS 2021-2027 zgłosiło Ministerstwo Infrastruktury oraz Związek Powiatów RP. Odniesienie do uwag znajduje się w załączniku nr 1. Do czasu zakończenia konsultacji społecznych KWRiST nie wydał opinii na temat projektu programu. Proces ten będzie kontynuowany.
- Dolnośląską Radą Działalności Pożytku Publicznego – projekt FEDS 2021-2027został zaprezentowany oraz omówiony podczas spotkania konsultacyjnego zorganizowanego przez Radę w dniu 21 lutego 2022r. oraz w jej posiedzeniu w dniu 28 lutego br. Do czasu zakończenia konsultacji społecznych DRDPP nie wydała opinii na temat projektu programu. Proces ten będzie kontynuowany.

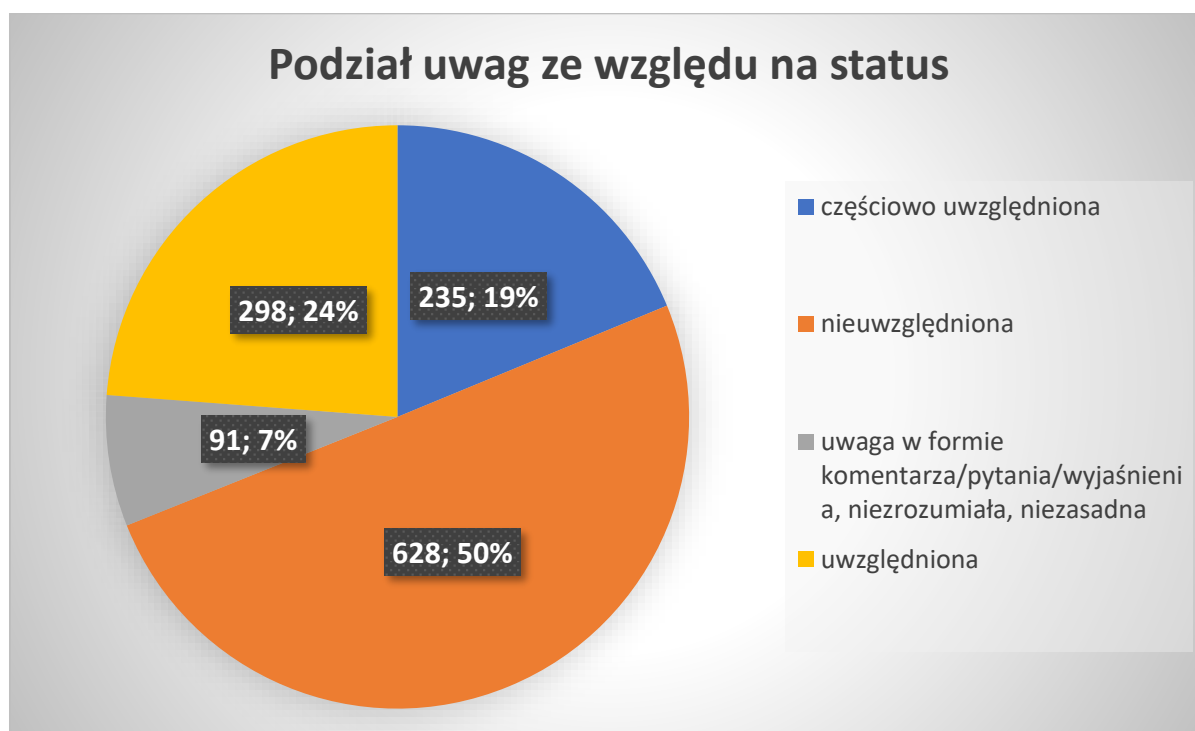
- Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego - projekt FEDS 2021-2027 został zaprezentowany oraz omówiony podczas posiedzenia Rady w dniu 25 lutego 2022r. Do czasu zakończenia konsultacji społecznych WRDS nie wydała opinii na temat projektu programu. Proces ten będzie kontynuowany.
- Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych - projekt FEDS 2021-2027 został zaprezentowany oraz omówiony podczas posiedzenia Rady w dniu 17 lutego 2022r. Rada uchwałą nr 2/2022 z dnia 23 lutego 2022 r. wyraziła pozytywną opinię do założeń programu. Opinia stanowi załącznik nr 2.
- Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną - projekt FEDS 2021-2027 został zaprezentowany oraz omówiony podczas posiedzenia Rady w dniu 25 lutego 2022r. Rada uchwałą nr 1/1/2022 z dnia 25 lutego br. wyraziła pozytywną opinię do założeń programu. Opinia stanowi załącznik nr 3.

Dodatkowo podczas trwania konsultacji społecznych przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego prezentowali oraz omawiali projekt FEDS 2021-2027 podczas organizowanych spotkań, m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego.

W ramach przeprowadzenia konsultacji społecznych zgłoszono 1 254 wniosków, apeli oraz uwag. Sposób odniesienia do nich został sklasyfikowany w poniższych statusach:

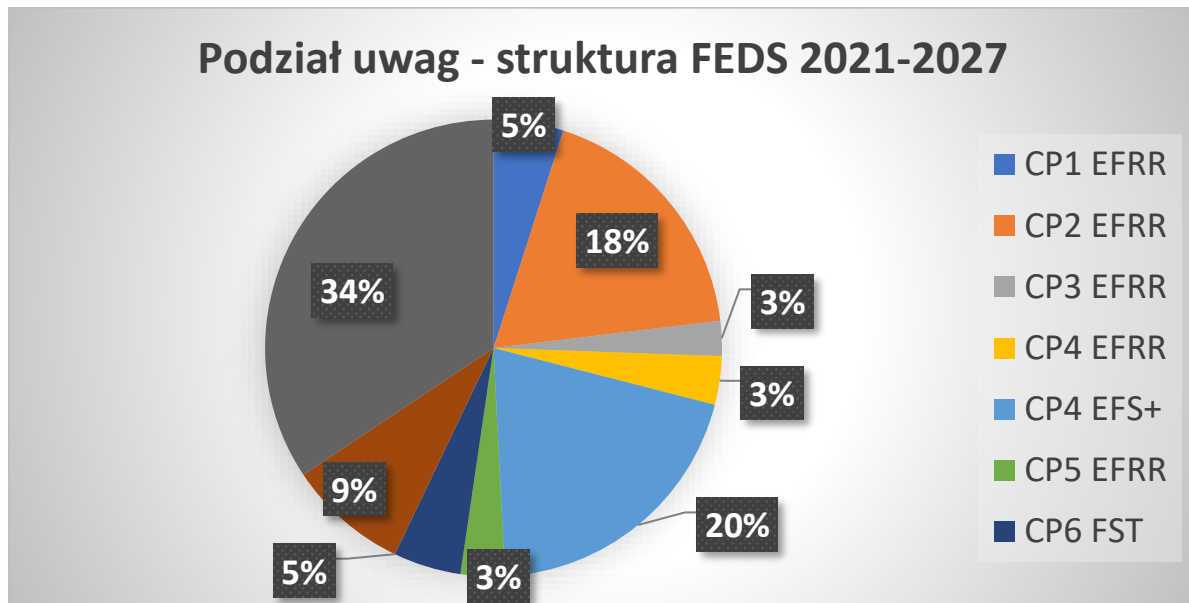
- Uwzględniona;
- Częściowo uwzględniona;
- Nieuwzględniona;
- Uwaga niezasadna;
- Uwaga niezrozumiała;
- Uwaga w formie komentarza;
- Uwaga w formie pytania;
- Uwaga w formie wyjaśnienia.

Rozstrzygnięcie uwag przedstawia się następująco:

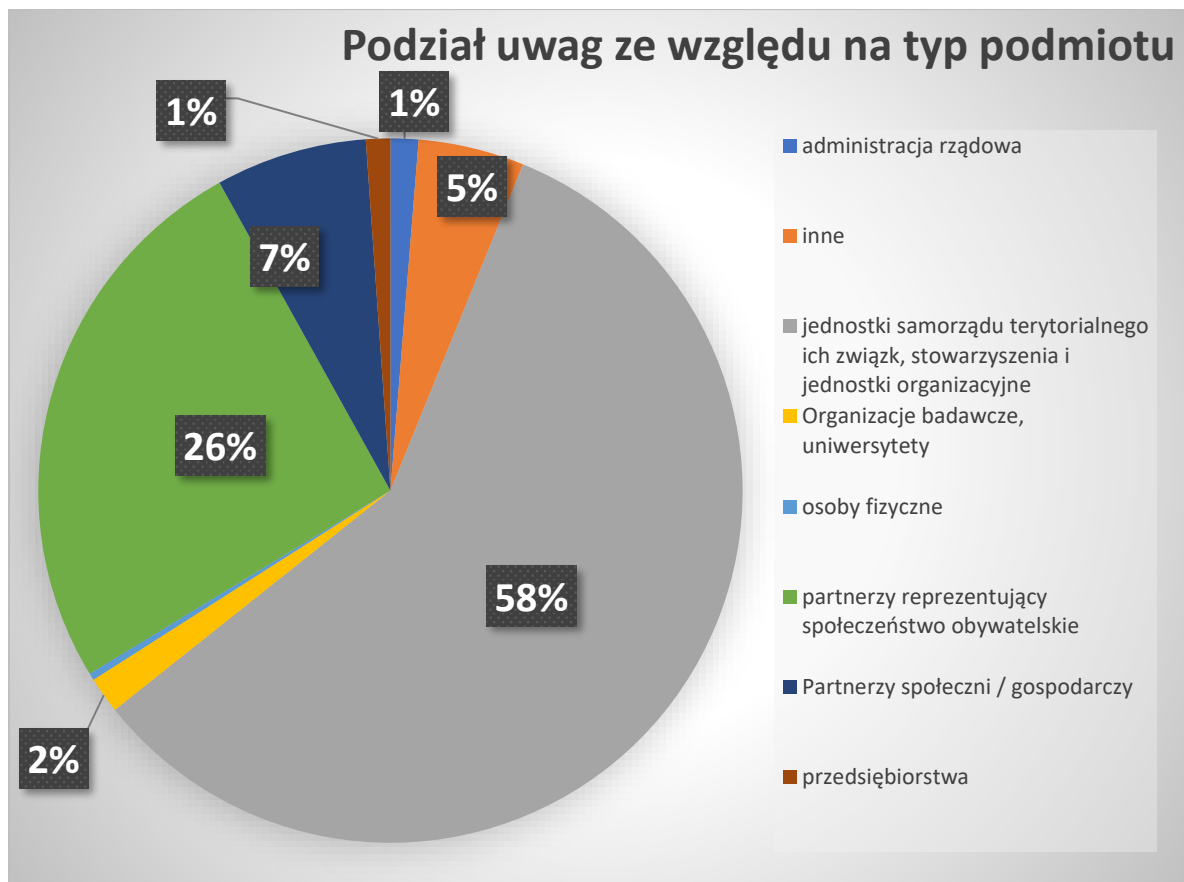

Rozkład uwag do projektu FEDS 2021-2027 zgodnie z jego strukturą (%):

Uwagi zgłoszone według typu podmiotu:

Szczegółowy wykaz uwag wraz z odniesieniem stanowi załącznik nr 4.

Załącznik 1 Uwagi zgłoszone podczas prac Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Organizacja samorządowa	Ministerstwo Infrastruktury
--------------------------------	-----------------------------

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu
1.	1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki Str. 11	Brak wskazania wśród wyzwań rozwojowych dla województwa w zakresie CP5 dostosowania aglomeracji do warunków dyrektywy ściekowej.	Mając na uwadze, że zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2020 r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 124 aglomeracje, z czego tylko 44 z nich spełniły warunki dyrektywy ściekowej, wydaje się, że dostosowanie pozostałych aglomeracji stanowi wyzwanie w zakresie poprawy stanu środowiska.	Zostanie uzupełnione.
2.	1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki Str. 15	Brak wskazania w wykazie dokumentów na poziomie regionalnym Programu ochrony środowiska dla województwa dolnośląskiego.	Wiele zadań realizowanych z wykorzystaniem funduszy europejskich wykazanych jest w ramach programu ochrony środowiska. Dotyczy to m.in. kwestii związanych z gospodarką wodno-ściekową. W związku z tym w ramach kluczowych dokumentów na poziomie regionalnym powinien zostać ujęty również Poś woj. dolnośląskiego.	Zostanie uzupełnione.
3.	2.1.2.3. Gospodarka wodno-ściekowa (Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (CP2, v) Str. 59	Brak szczegółowego opisu stanu aglomeracji w województwie pod kątem spełnienia warunków dyrektywy ściekowej.	Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2020 r. na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 124 aglomeracje, z czego 44 spełniały wszystkie warunki dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. dyrektywy ściekowej). Na podstawie ww.	Zostanie uzupełnione.

			<p>sprawozdania można także wskazać ilość aglomeracji w danej grupie RLM.</p> <p>Należy podkreślić, iż zgodnie z Traktatem Akcesyjnym wszystkie aglomeracje powinny zostać dostosowane do warunków dyrektywy ściekowej do końca 2015 r. Niedostosowanie aglomeracji może skutkować ujęciem ich przez Komisję Europejską w toczącym się postępowaniu formalnym, które może zostać skierowane do Trybunału Sprawiedliwości UE i w przypadku zapadnięcia wyroku, skutkować nałożeniem na Polskę wysokich kar finansowych.</p> <p>Wskazanie ilości funkcjonujących na terenie województwa aglomeracji zobrazuje także skalę interwencji oraz ewentualnych projektów z zakresu gospodarki ściekowej.</p>	
4.	<p>Projekt FEDS 2021-2027, str. 59-62:</p>	<p>"Wsparcie będą mogły uzyskać projekty z zakresu gospodarki ściekowej i wodnej w zakresie infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków w ramach aglomeracji wskazanych w KPOŚK od 2 – 15 tys RLM niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej, w tym m.in. oczyszczalnie ścieków komunalnych, sieć kanalizacji sanitarnej, zagospodarowanie osadów ściekowych, monitoring.</p> <p>Jako element projektu dopuszcza się inwestycje w zakresie infrastruktury wodociągowej."</p>	<p>Konieczne jest wykazanie w ww. dokumencie inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej i generalnie w zakresie zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia, jako osobnych projektów – a nie elementu projektów z obszaru odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych, w przeciwnym wypadku wystąpi problem z uzyskaniem dofinansowania na realizację tych inwestycji. W obecnej perspektywie finansowej kwestie zaopatrzenia w wodę pitną traktowane są bowiem rozdzielnie od gospodarki ściekowej. W związku z tym, jako kryterium ilościowe należy w przypadku inwestycji wodociągowych przyjmować liczbę mieszkańców gminy, zamiast liczby RLM w ramach aglomeracji.</p> <p>W załączniku 4 do niniejszego dokumentu "4. Warunki podstawowe" część wodna jest już, zasadnie, oddzielona od części ściekowej, np.:</p>	<p>Zostanie uzupełnione.</p>

			"2.5.Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym (...) Uznany za spełniony przez PL w odniesieniu do Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (...) Kryterium 1. Warunek w części dot. wody pitnej spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (...)" (str. 78-84).	
5.	Załącznik 1 Diagnoza FEDS, str. 58	W rozdziale pt. "Gospodarka Wodna" - brak jest informacji dot. stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), informacji dot. Głównych Zbiorników Wód Podziemny oraz informacji w zakresie zasobów dyspozycyjnych w obszarach bilansowych wód podziemnych czy zasobów dostępnych w JCWPd. Podane zasoby eksploatacyjne określone są jako ilość wód podziemnych możliwych do pobrania z ujęcia w danych warunkach hydrogeologicznych i techniczno – ekonomicznych, z uwzględnieniem zapotrzebowania na wodę i przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.		Zostanie uzupełnione.
6.	2.1.4.2. Zrównoważona turystyka i kultura (Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych CP4, vi; EFRR	W zakresie wsparcia celu proponuje się rozważenie uzupełnienie zakresu interwencji o infrastrukturę wodną, w tym miejsca postojowe z odbiorem odpadów i możliwością tankowanie jednostek.		Uzupełniającym zakresem wsparcia będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej –ten zapis jest naszym zdaniem wystarczającym. Doprecyzowanie może nastąpić na dalszych

				etapach programowania wsparcia.
7.	Uwaga ogólna	Aby zapewnić zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi niezbędne jest ujęcie w FEDS wsparcia dla inwestycji przeciwpowodziowych i minimalizujących skutki suszy oraz uwzględnienie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie jako beneficjenta programu. Program wymaga opisowego uzupełnienia w tym zakresie.	<p>Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i ekologicznej w województwie dolnośląskim w obszernym rozdziale pt. „gospodarka wodna” na str. 57-62 wskazuje na zjawiska powodzi i suszy jako istotne zagrożenia dla województwa powiązane ze zmianami klimatycznymi. Diagnoza stwierdza również konieczność poprawy bilansu wodnego i rozwoju retencji.</p> <p>Potrzeba działań w tym zakresie, choć zidentyfikowana w diagnozie, nie ma odzwierciedlenia w projekcie FEDS.</p>	Nie zaplanowano wsparcia w ramach tego celu szczegółowego, ze względu na ograniczone środki w ramach programu. Należy zauważyć, iż województwa dolnośląskie dysponować będzie mniejszą alokacją niż w minionej perspektywie, co łączy się m.in. z zakwalifikowaniem województwa do kategorii regionów w okresie przejściowym. Z uwagi na konieczność koncentracji wsparcia nie przewiduje się tego rodzaju działań.
8.	<p>2.1.3 TRANSPORT</p> <p>2.1.3.1. Zrównoważony transport (Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej CP3, ii) str.71</p>	<p>„Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TENT poprzez inwestycje w linie kolejowe (budowę, przebudowę, modernizację oraz remont) poprawiające spójność komunikacyjną oraz ograniczające wykluczenie komunikacyjne. Jako element uzupełniający możliwe będzie finansowanie infrastruktury towarzyszącej (np. perony i przystanki kolejowe) służącej do obsługi ruchu pasażerskiego.”</p> <p>Proponujemy uzupełnić/doprecyzować ww. zapis że dotyczy infrastruktury kolejowej zarządzanej przez samorząd terytorialny lub podległe mu jednostki oraz PKP PLK S.A.</p>	<p>Obecny model realizacji jest zdaniem Ministerstwa Infrastruktury (MI) najbardziej optymalny, ponieważ: wkład własny jest finansowany ze środków Funduszu Kolejowego, będącego w dyspozycji MI, środki UE w ramach RPO samorządu otrzymują z UE (środki zewnętrzne), realizatorem projektów i wnioskodawcą jest PKP PLK S.A., nad którą nadzór ma MI, zmodernizowane linie w ramach RPO utrzymuje i finansuje PKP PLK S.A. Dodatkowym argumentem jest możliwość samodzielnego decydowania przez Samorządy Województw pełniące funkcję IZ RPO (m.in. poprzez wybór do dofinansowania środkami UE takich projektów) o dalszych kierunkach rozwoju</p>	Nie uwzględniono. Województwo Dolnośląskie od lat sukcesywnie przejmując linie kolejowe, które zamierza rewitalizować i przywracać do ruchu pasażerskiego w celu przywrócenia dostępności transportowej mieszkańców regionu. W związku z powyższym środki programu regionalnego są głównym źródłem finansowania tych przedsięwzięć.

	2.1.3.1.1 Interwencje w ramach funduszy		<p>inwestycji kolejowych na terenie swojego województwa.</p> <p>W celu zapewnienia dalszej owocnej współpracy, z korzyścią zarówno dla władz samorządowych, jak i PKP PLK S.A., a przede wszystkim mieszkańców podróżujących koleją oraz podmiotów gospodarczych powiązanych z sektorem kolejowym, zasadne jest utrzymanie dotychczasowego modelu finansowania jak i realizacji projektów liniowych na poziomie regionalnym w perspektywie finansowej na lata 2021-2027, przy dofinansowaniu w ramach programu regionalnego dedykowanemu każdemu z województw oraz realizacji ich przez PKP PLK S.A.</p> <p>Zastosowanie dotychczasowego modelu realizacyjnego kolejowych projektów liniowych, wykorzystywanego w perspektywie 2007-2013 i 2014-2020, pozwala nie tylko na efektywny udział Ministra Infrastruktury w realizacji polityki transportowej na poziomie regionów (poprzez wsparcie finansowe z FK, jak i wsparcie instytucjonalne oraz realizacyjne ze strony PKP PLK S.A.), ale również na kontynuację przez Samorzady Województw przyjętej w obecnej perspektywie finansowej polityki transportowej.</p>	
--	---	--	--	--

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	-----
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu	Stanowisko resortu
1.	2.1.3.1. Zrównoważony transport (Rozwój i udoskonalanie transportu zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej CP3, ii), s. 71	Wnosimy o uzupełnienie zakresu interwencji o inwestycje w drogi lokalne.	Umowa Partnerstwa w zakresie dróg o tzw. charakterze dostępowym nie ogranicza się tylko do dróg wojewódzkich. W naszej ocenie – aby nie zamykać się na poziomie programu regionalnego – warto w jego treści dopuścić wsparcie dla dróg lokalnych. Dzięki temu zakres interwencji będzie mógł być bardziej adekwatny do potrzeb społeczno-gospodarczych.	Nie jest planowane rozszerzenie zakresu wsparcia o inwestycje w drogi lokalne, ze względu na mniejszą alokację dla programu w perspektywie 2021-2027 oraz konieczność zapewnienia warunków dot. koncentracji tematycznej dla innych celów polityki. Prowadzone są analizy dotyczące najistotniejszych wyzwań i potrzeb w zakresie transportu, których wynikiem będą zawarte w regionalnym planie transportowym listy projektów. Plan jest obecnie przygotowywany, jest on niezbędny do realizacji projektów transportowych w ramach programu (warunek podstawowy).	Podtrzymanie uwagi. 1. Uwaga zmierzała do tego, aby wiążących przesądzeń dokonać na poziomie Planu transportowego – i nie zamykać definitywnie możliwości dofinansowania inwestycji na sieci dróg lokalnych na poziomie programu regionalnego. 2. KWRiST opiniowała już m.in. projekt programu regionalnego dla Wielkopolski, która też jest regionem przejściowym. W przypadku Wielkopolski wsparcie dla projektów dotyczących lokalnej sieci drogowej przewidziano w ramach interwencji w zakresie CP5 i projektów partnerskich.	Podczas posiedzenia Zespołu do Spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska KWRiST w dniu 17 lutego 2022r. zadeklarowano umożliwienie realizacji dróg lokalnych w zakresie CP5 zgodnie z warunkami określonymi w Umowie Partnerstwa.

Załącznik 2 Opinia Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych

Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
Województwo Dolnośląskie

**UCHWAŁA NR 2/2022
WOJEWÓDZKIEJ SPOŁECZNEJ RADY
DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
z dnia 23 lutego 2022 r.**

**w sprawie wyrażenia opinii do projektu programu
Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 21-27**

W nawiązaniu do prowadzonego procesu tworzenia programu FEDS 21-27 Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych została poproszona o wyrażenie opinii dot. obecnego kształtu programu. W tym celu zespół Urzędu Marszałkowskiego odp. za tworzenie FEDS 21-27 odbył spotkanie z przedstawicielami Rady 17 lutego 2022.

W związku z powyższym opiniujemy pozytywnie założenia programu, którego integralnym elementem są zaplanowane projekty dot. wsparcia społecznego, wskazane w Wykazie przedsięwzięć priorytetowych dla celu priorytetowego 4.

W imieniu Woj. Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych
Przewodniczący Rady

Piotr Kuźniak

Załącznik 3 Opinia Dolnośląskiej Społecznej Rady Senioralnej

UCHWAŁA NR 1/1/2022
DOLNOŚLĄSKIEJ SPOŁECZNEJ RADY SENIORALNEJ
z dnia 25 lutego 2022 r.

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska
2021-2027

Na podstawie § 1 uchwały nr 3300/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 18 stycznia 2021 r. w sprawie powołania Dolnośląskiej Społecznej Rady Senioralnej załącznik nr 1 Regulamin Dolnośląskiej Społecznej Rady Senioralnej § 16 ust. 1, uchwała się co następuje:

§ 1.

Dolnośląska Społeczna Rada Senioralna pozytywnie opiniuje program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 wraz z zaplanowanymi do realizacji projektami dot. wsparcia społecznego wskazanymi w Wykazie Przedsięwzięć Priorytetowych dla Celu Priorytetowego 4.

§ 2.

Uchwałą otrzymuje Marszałek Województwa Dolnośląskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Dolnośląskiej Społecznej Rady Senioralnej
dr Bogna Bartosz